

Nr 148.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av extra ordinarie tjänster vid de statliga krisorganen; given Stockholms slott den 5 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1948.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om inrättande av extra ordinarie tjänster vid de statliga krisorganen samt anför därvid följande.

Anställnings- och avlöningsförhållandena för personalen vid de statliga krisorganen äro reglerade på annat sätt än inom den övriga civilförvaltningen. Befattningshavarna ha ej inordnats under de allmänna statliga avlöningsreglementena. Ej heller finnes vid krisorganen motsvarighet till anställningsformerna ordinarie, extra ordinarie och extra. För ledamöterna i krisorganen bestämmer Kungl. Maj:t löneförhållandena från fall till fall och de lyda icke under några generella lönebestämmelser. Beträffande övrig personal gäller att lönen bestämmes antingen av Kungl. Maj:t i det enskilda fallet

eller av vederbörande krisorgan enligt en av Kungl. Maj:t för varje krisorgan fastställd löneplan, upptagande ett antal lönegrupper samt maximioch minimilön för varje grupp.

För befattningshavarna ha dessutom alltsedan den 1 maj 1941 gällt vissa i särskild kungörelse meddelade avlöningsbestämmelser. Den nuvarande kungörelsen är av den 30 juni 1947 (SFS nr 540). I den fastställas vissa uppsägningstider för personalen (3 §). Vidare bestämmes semestertidens längd (4 §) samt löneavdragens storlek under olika slag av tjänstledighet (5 §), därvid i huvudsak en anpassning skett till de föreskrifter, som numera gälla för extra tjänstemän med nyreglerade löner i statstjänst. Slutligen är att märka, att genom denna kungörelse samtliga befattningshavare med minst 6 månaders anställning erhållit samma förmåner i fråga om sjukvård och begravningshjälp, som tillkomma tjänstemän, underkastade statens allmänna avlöningsreglemente. Kungl. Maj:t bestämmer genom särskilda beslut, vid vilka krisorgan kungörelsens bestämmelser skola äga tillämpning.

Befattningshavarna vid statens krisorgan äro icke i denna sin egenskap tillförsäkrade någon pensionsrätt. Rätt till pension av statsmedel ha alltså endast de befattningshavare vid krisorganen, som antingen redan äro pensionerade från annan statlig tjänst eller ock inneha pensionsberättigande anställning hos annat statligt verk eller hos kommun eller dylikt och under tjänstgöringen hos det statliga krisorganet åtnjuta tjänstledighet från den pensionsberättigande anställningen.

Vid upprepade tillfällen ha svårigheter uppkommit att till tjänstgöring i de statliga krisorganen förvärva kvalificerade personer eller att i anställning vid krisorganen bibehålla tjänstemän, som visat sig dugliga. Dessa svårigheter bliva särskilt kännbara, när de drabba de viktigare chefsposterna inom krisorganens tjänstemannakår. Med hänsyn till frånvaron av pensionsrätt i anställningen och sannolikheten för att krisorganen skola upphöra inom en ej alltför avlägsen framtid är det förstäeligt, att krisorganens befattningshavare när tillfälle yppas söka sig över till annan, tryggare anställning. Härtill medverkar den omständigheten att dugande tjänstemän, särskilt sådana i framskjuten ställning, kunna påräkna avsevärt högre löner i icke-statlig anställning.

Då krisförvaltningen icke kan avvecklas så snart som man förut hoppats utan fastmer oförminskade krav måste ställas på dess funktionsduglighet, har det syntts nödvändigt att taga i övervägande åtgärder för att trygga tillgången på kvalificerad personal för ändamålet.

Inom den reguljära statsförvaltningen bygger rekryteringen på tillvaron av ordinarie och extra ordinarie tjänster med därav följande trygghet i fråga om såväl anställningens varaktighet som pensionsförmånerna. Av skäl som berörts i en tidigare i dag beslutad proposition till riksdagen har det emellertid syntts uteslutet att vid krisförvaltningen inrätta sådana tjänster i någon större utsträckning. För det stora flertalet av krisorganens anställda har man i stället ansett sig böra stanna vid att tillskapa en särskild pensions-

rätt, varom förslag framlägges i nyssnämnda proposition. Detta förslag är alltså avsett att bereda befattningshavarna ett skäligt pensionsskydd men icke att bereda dem garanti för fortsatt anställning. En viss garanti av sistnämnda slag torde emellertid svårligen kunna undvikas, om staten i fortsättningen skall kunna knyta till sig och behålla högt kvalificerade tjänstemän på en del nyckelposter inom krisorganisationen. På grund härav har jag funnit mig böra föreslå inrättande vid de statliga krisorganen av ett mindre antal fasta tjänster, avsedda för tjänstemän i nyckelställning.

De föreslagna tjänsterna torde böra vara extra ordinarie. Det synes icke erforderligt eller lämpligt att genom deras upptagande på personalförteckningar binda dem vid särskilda krisorgan. Något särskilt anslag torde för närvarande ej heller erfordras för tjänsterna. Innehavaren av här avsedd extra ordinarie tjänst bör nämligen, så länge han är anställd i krisorgan, avstå all avlöning å den extra ordinarie tjänsten och äga uppbära avlöning enligt vanliga grunder från krisorganet, vilken avlöning kan förutsättas genomgående vara högre än den som är förenad med den extra ordinarie tjänsten. Särskilt anslag till de nya extra ordinarie tjänsterna torde sålunda ej behöva anvisas förrän framdeles, i den mån efter krisförvaltningens avveckling kvarstår någon extra ordinarie tjänsteman, som då ännu ej kunnat beredas annan anställning.

Av det sagda framgår, att om tjänstgöringen inom krisförvaltningen upphör och befattningshavaren befinner icke omedelbart kunna överflyttas å annan tjänst, han enligt min mening bör tills vidare i avvaktan på fast placering uppbära avlöning i den extra ordinarie tjänsten samt tilldelas de arbetsuppgifter, som lämpligen kunna anförtros åt honom, jämväl sådana arbetsuppgifter som äro förenade med lägre tjänst. Särskilda bestämmelser torde böra meddelas därom, att nu avsedd tjänsteman skall — så länge han endast innehar sin ifrågavarande extra ordinarie anställning — vara skyldig att tjänstgöra vid det verk eller den statsinstitution, vartill han hänvisas, och därvid vara underkastad de tjänstgöringsföreskrifter, som gälla för verket eller institutionen i fråga, eller de särskilda föreskrifter, som må för honom meddelas.

Innehavare av här föreslagen extra ordinarie tjänst bör under anställning inom krisförvaltningen i enlighet med vad nyss sagts anses åtnjuta tjänstledighet från sin extra ordinarie tjänst för innehav av annan statstjänst. Under anställning vid krisorgan böra för honom gälla bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 540) med vissa avlöningsbestämmelser för befattningshavare vid statens krisorgan. Dock torde han böra vid tjänstledighet, som medför skyldighet att vidkännas löneavdrag, alltid anses tillhöra avdragsgrupp 3, som enligt statens allmänna avlöningsreglemente gäller för extra ordinarie tjänstemän.

Den föreslagna anordningen innebär, att man måste vara beredd på att låta den reguljära statsförvaltningen vid krisorganens avveckling överta sådana befattningshavare som erhålla de föreslagna extra ordinarie tjänsterna. Detta övertagande kan självfallet möta vissa svårigheter. Med hänsyn

härtill måste stor varsamhet iakttagas vid fastställandet av antalet extra ordinarie tjänster. Sådan tjänst bör sålunda beredas endast när särskilt starka skäl tala därför.

Vid prövning av frågan från de angivna utgångspunkterna har jag funnit mig böra föreslå, att vid statens krisorgan inrättas högst sju extra ordinarie byråchefsbefattningar och sju extra ordinarie byrådirektörsbefattningar i lönegrad Ce 33 respektive Ce 31.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att vid statens krisorgan må inrättas sammanlagt högst 7 extra ordinarie byråchefstjänster i lönegraden Ce 33 och 7 extra ordinarie byrådirektörstjänster i lönegraden Ce 31;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordade grunder utfärda erforderliga bestämmelser om ifrågavarande tjänster.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Löfqvist.